

Kis

LANT

IRODALMI FOLYÓIRAT

Vasi Ferenc Zoltán

A HOLD ZSOLDOSAI

A Hold kapuja felett
átzörög a Göncölszekér,
mord lovasok, mokány paripák
átvágatnak az éjen túli mezőkre,
szívükben temetetten hölgyük arca,
megroppant hegyek, szétnyílt sebek...
Háború tombolása, csattognak
a paták, villámlanak a kardok,
meglőtt csillagok lengenek ki
pályájukon, s vért fröccsentenek
a hamutelt rétek keserv-virágjai
fölé.

Az emberben alászáll az Isten.

2018/1 125. szám

Kis LANT az INTERNETEN! www.kislant.hu

Vasi Ferenc Zoltán

DICSÉRTESÉK

Smaragd-jóság
Szentek homlokában a pillanat
A révész markában a hit
hajnalonta ide-oda
Folyóban halak
arioni partok és hálók
Felmerül a Nap
Rügyek csúcsain
zeng zengedez
trilláz elrugaszkodóban
láztorkú vörösbegy
Csönd van csönd
van-ság van
nincs Nincs
Színek fény sziluettek
Kilincshez
nem-ajtó
Gyémánt
hamupalota
jajszó hallik
ordít orkán
imát mormog a pap
(vacsoránk mára marad)
Így volni ember
az ablakot
Isten ujjá
begyeli
rácsomózza a
borostyánt a
Félelem házfalára
gyermek terem a jázminvirágban
mostoha Éden
tej-szirmú kert hullámszik
igen igen igen
önmagától mélybe

mélyből magasba
horgok partok folyócsend
csillagok
NEM?/IGEN?

*

Botos Ferenc

APOKRIF

/haikuk/

hajléktalanként
egy gyönyörű országért
születtel közénk

*

néma kőpadok
Názáretből jött egy ács
itt ült szombaton

*

bíbor pipacsok
között lépdelt csendesesen
míg a hegyhez ért

*

megperzselt vásznon
csak egy test lenyomata
jelzi hiányod

*

gyertyaláng lobban
– Nézz a bal latorra is
irgalmazz, Uram ! –

Farkas András

Megadatott

Valamikor a nő arcán imádtam a pulykatojást, a szeplőt.
Két ilyen párom volt az életemben, tarthattam szeretőt,
Mit pikánssá tettek e pöttyök. A ritka jelenség lenyűgözött,
Mint napfogyatkozást értem meg, és kiélveztem többi között
Minden pöttyét. Most ne beszéljünk ugyan erről, mert intim
Részein is vele volt e csoda. Ezért hát a Boszorkányszigeten
Meztelenül napoztunk együtt, a töltésoldal volt éppen kietlen.
A nap az jót tesz a pigment foltnak, a pöttyök elszaporodnak.
És naponta büszkén számolhattam simuló selymes kézzel,
Hogy az ingerek milyen érzékenyek. A több pötty hevesebb
Szerelemre késztet, a több izgalom a bőrtől nem kevesebb
Élvezetet adott szőke zöld szemű drága ritka pöttyös nőmtől.
Királynőm, kit a nap éltet, és a testi élvezet. Eldalolnám
Néktek a részleteket, de mélységes tiszteletem megkímél
Ettől a nem gáláns tettől. Sajnos a kapcsolatok szélínél
A lélek legyőzi a vizuális érdeket. Elkótyavetyéli pillanatnyi
Hóbortból az óbort. Kóbor lelke azóta is hiába keresi
A nap fényében a lány suhanását, nem jönnek a szeplői
Szemembe kiáltva, „Látod, Te drága, most úgy hiányzol.
A Tisza-part óta nem volt olyan gyönyörű a mámor.”
Tényleg nem volt párja a földön, hát ennyi múlik a pöttyön.

Gondolat a Megadatott című versről

Ami pötty: a szeplő, felidézi a szeplőtelen fogantatás gondolatát és a napot, amely e sugárzó szerelmi kerek foltból a szerelem holisztikus szimbólumává válik. Mária szeplőtelen fogantatása az immakuláció; Szent Anna szerelmi bűnnélkülisége csak távoli asszociációja lehet a Megadatott című vers tartalmának. Kérdés, hogy a „tarthattam szeretőt,/ Mit pikánssá tettek e pöttyök” idézet, átlépi-e ezt a szent keretet vagy sem? Ugyanakkor *Marsilio Ficino írja le, hogy „Minden dolog egyetlen alkotója isten, aki az angyalokon és a lelkeken keresztül nap mint nap széppé teszi a világ egész anyagát”, és ezeket a szavakat Szókratesszel mondatja Diotimájának, aki ezek után óvja Diotimát a test gyönyörűségétől és a lélek szépségét ajánlja az elragadó és foglyul ejtő gyönyörök helyett. A versben a napra utalás ötször fordul elő, a nap kerek sugárzó pöttye az égen, akár egy égi pigment foltot asszociál, és a kellemes melegséget, a szeretkezés szükséges selymét.

„A ritka jelenség lenyűgözött,/ Mint napfogyatkozást értem meg,”

A napfogyatkozást kormozott üvegen keresztül szokás nézni, a holdfátyollal lassan eltakart nap lenyűgöző jelensége, a pöttyök lassú hamvadása a szerelmi kielégülés természeti képe.

„...a Boszorkányszigeten/ Meztelenül napoztunk együtt”.

(Szeged város közeli ártéri erdőt nevezik Boszorkányszigetnek. Az erdő fáiba és az itt sétáló emberek emlékezetébe beívódott a 12 boszorkány (1728) – ártatlan ember szörnyű elégetésének ténye). De a szeretkezés nem a múltból, nem a kellemetlen jelenről szól, hanem az időtlen gyönyör átéléséről.

„A nap az jót tesz a pigment foltnak, a pöttyök elszaporodnak.”

„Királynőm, kit a nap éltet, és a testi élvezet.”

„Kóbor lelke azóta is hiába keresi/ A nap fényében a lány suhanását”

A nap, RÉnek, a napistennek szeme az egyiptomi mitológiában, és felesége MUT istennő, az Ég Úrnője, és mint a Nap Szeme örökös RÉ biztonságán. Így örökös a költő kedvese is összetartozásuk napsugarain, amelyek a szerelem melegségérzetét termelik.

„Most ne beszéljünk ugyan erről, mert intim/ Résein is vele volt e csoda.”

„Eldalolnám / Néktek a részleteket, de mélységes tisztelem megkímél/
Ettől a nem gáláns tétől.”

Az őszinteség kisugárzása követelmény, a nyelvi kifejezés egzisztenciája, a költő felőli rész líra és erotika viszonyának. Ugyanis a másik szubjektum a nő lelke, amely a kitárulkozás lírai transzcendenciáját kívánja meg. Nincs igazuk azoknak, akik az eredetiség hamis látszatát hirdetve naturálsan, obszcén szavakkal írják le a szeretkezést. A szerelmes oráció askézise meghaladja a kéjt és szenvedélyt; az interpretációban szemitikai szimbólumnak tekinti a test minden mozdulatát, és a testbeszéd lírai szöveggé ölt testet az erotikus narratívában.

Királynőnek nevezi szerelmét a versben, akit a nap éltet és a testi gyönyör. Aztán a költő ezt is mondja: „A lélek legyőzi a vizuális érdeket.”, és visszasírja versében azt a Napot, amely csak pigment folt RÉ szeméhez képest, de felejtethetetlen foltot hagyott a költő szívében. Íme, a pöttyök összesűrítve: „Mit pikánssá tettek e pöttyök. ; kiélveztem többi között/ Minden pöttyét. ; a pöttyök elszaporodnak ; A több pötty hevesebb ; ritka pöttyös nőmtől ; Tényleg nem volt párja a földön, hát ennyi múlik a pöttyön.”

A nő pöttyös szépsége és erotikája kitárulkozik az enigma** szerű beszédkép fátyola alól, és a pöttyök, mint kicsi napok világítanak ki a jól megformált versből.

*Marsilino Ficino amolyan reneszánsz platonista, a Platóni dialógusokban ránk hagyott szerelemfogalmat átdételmezte. Ficino három Platón-dialógusra támaszkodott, mint a Lysis, a Lakoma és a Phaidrosz.

**Marcus Fabius Quintilianus: az Institutio oratoria meghatározása szerint az enigma, mint beszédkép nem más, mint homályos, vagyis fátyolos értelmű beszéd. Quintilianus, Fabius M., Szónoklattana tizenkét könyvében, Budapest, Franklin-társulat, 1913, VIII, VI, 44, ford. Prácser Albert.

Balaton László

Mamutfenyő

A jéghideg, sáros hólé egészen az arcomig fröccsent. Dühösen köpködtem fogaim közül a rastogó, koszos kátyúvizet. Vado-natúj Trapperom térdig elázott. Még láttam egy pillanatra, hogy a fiatal buszsofőr elnézést kérően int felém egyet. Vagy bemutatott. Nem tudom. A sötétkéek Ikarus 260-as eltűnt a februári, nyálkás, tejszerű ködben.

Üresen állt most a játszótér a négyemeletes kockaházak között. A piros mászókárról rozsdabarna verejték csepegett a félig befagyott pocsolyába. Láthatatlan kisgyerekek hajtotta lassan a láncon függő vaskeretes hintát, a fagyos szél nyikorgatta az egyszerű, támlás ülőkéit. A zöldszerű libikókán sovány varjúpár civakodott egy penészes kenyérhéjon. Az egyik kátrányfekete madár felém fordította csapzott tollú fejét, és röviden káromgott-káromolt.

A hullámosra ázott moziműsor plakátja narancssárgán világított a késő délutáni szürkületben. A feketelábú hirdetőtábla alumíniumból hegesztett, repedezett nyereg-teteje áteresztette a télvégi nyirkos, ragacsos, nyúlós csapadékot. Szombat esti láz, Smokey és a bandita, Csillagok háborúja. Jegyár: 2,50 forint. Erkély: fehér, szagagtott szakítás, olvashatatlan.

Összehúszom magamon combközépig érő, medvebarna bőrkabátomat, anyakétkötötte, kék-fehér sálamat a szám elé szorítom, fejem lehajtom, dacolok a süvítő széllel, lilára fagyott arcomat vagdosza a pengeéles esőpermet. A szűk betonjárdán csúszkálók, csak a szemem sarkából

érzékelem a kihalt környezetet.

Garázsor között vezet fel a sikátorlépcső a mamutfenyőhöz. Hosszú fokok, teraszok egymás után, csak ritmustalanul tudok haladni. Egy lépés, két lépés, két lépés, egy, kettő, egy, egy, kettő. Az épületek mögött sűrű, áthatolhatatlan akácdzsungel, csupasz tüskék meredeznek. Éhes fekete rigó rúgja, zörgeti az avar. Dühösen néz rám, tekintete fagyos. Hitchcocki borzongás fog el. A lapostetők kátrányköpenybe burkolva, poshadt avarréteg tömörödik felette. Vastag moha még az ereszcsonatnában is. Az egyik garázs számáráró-frizurát növeszt. A szürke vakolaton vérvörös téglasebek és fekete festéküzenetek. Szeretlek! Olvashatatlan név. Hajrá Zete! LgT. Beatrice.

A kifakult, valaha berekzöld ajtók deszkái között néhol ujjnyi rések. Nem állom meg, belesek. Szemem lassan szokja meg a félhomályt. A mocskos, alig kéttenyérnyi oldalablakon szűrt fény verekszi át magát. Először csak a tárgyak körvonalaikat sejtem. Derékmagas, gerleszürke tetejű, lakásból kiebrudalt, Lehel hűtőszekrényt ismerem fel először. Söröstuvegekbe eltett paradicsomszós-sereg áll katonás rendben a morgó fridzsideren. A címkéket nem kaparták, áztatták le: Kinizsi, Göcseji barna, Korona.

Zsírappírral bevont, hosszú polc végig a falon, a vége eltűnik a sötét sarokban. Dunsztos üvegek egyenes sorban. Sárgabaracklekvár, meggybefőtt, körtekompót, univeres ecetes uborka. Végtelen konzervellátmány: sólet, babfőzelék lecsókolbásszal, székelykáposzta, szalontüdő zsemlegombóccal, Globus vagdalthús, virsli sós lében. Gyöngy üdítők: meggy,

narancs. Jaffa is. Mulatt kávé, fehérkalapos, fekete szépség...

(- Kapj el, ha tudsz! – vékony, kacagó hangját hallom. Gyakran hallom. Húsz éve hallom. A garázssor végén terebélyesedő mamutfenyő csendárnyékában találkozunk minden nap. Akkor is, utoljára is. Ötvenhét augusztusában. Még nem voltunk felnőttek, de már gyerekek sem. Tizennégy évesek, élvezték a vakációt, izgatottan vártuk a gimnáziumot.

Hatodikban tetszett meg, ő "bés" volt, én "dés". Hetedikben már végzetesen szerelmes voltam. Rajongtam érte, csak ábrándoztam. Nyolcadikban már levelet is írtam, a tanév végén már el is mertem küldeni. Küldönccel, névtelenül. De tudta. Tudta, hogy én írtam. Láttam a szemében, amikor rám kacsintott a folyosón. Ó, azok a szemek! Azóta sem láttam olyan gyönyörű kéket. Kékebb volt, mint a udvarló jégmadár tollpalástja. Kékebb volt a felhőtlen nyári égnél. Olyan kék, mint a legtisztább zafír. Úgy is ragyogott. Mintha mindig egy kicsit könnyes lenne. Pedig boldog volt az a szem. Úgy éreztem, akkor igazán, mikor engem nézett. Egy pillantásától megrogygánt a térdem.

Nem tudom már, hogy honnan vettem a bátorságot, de az évfázón randevúra hívtam. Vörös volt a fejem, mint a szorosan kötött úttörőnyakkendőm. De eléálltam és elhívtam. Elhívtam a mamutfenyőhöz.)

A város legszebb, legőlesebb, legmagasabbra nőtt fája. Senki sem tudja, hogy ki ültette oda. Szivacszerű kérgét élvezettel tördeltük le, kész gyűjteményt halmoztam fel belőle otthon, anyám nagy boldogságára. Apró kölyökként szívesen

álltam a hatalmas tövében, ahogy felnéztem, úgy tűnt, hogy sűrűn szabott ágai között a Mennyország fényei ragyognak át. Égigérő fa ma is nekem, biztos voltam benne, ha felkapaszkodnék végtelen csúcsára, ott már a Jóisten várna engem.

(Az első találkán csak félszegen mosolyogtunk egymásra. Lassan oldódunk mindketten. Abban biztosak voltunk, hogy ez a nyár különleges lesz, csak a miénk. Imádtunk olvasni, imádtuk a könyveket. Ő fejből idézett hosszú sorokat Petrarctól, Boccacciótól, én saját írásaimmal szórakoztattam. Azt mondta, én vagyok a kedvenc írója, én azt, hogy szeretem. Erre, hogy ő is, aztán kaptam egy puszit, aztán elfutott. Persze, másnap újra találkoztunk, és csak nevettünk, kergetőztünk, játékosan civódtunk, leültünk, hátunkat a puha törzsnek támasztottuk, verseskötetet lapozgattunk, talán Babitsot, és akkor törekeny, kecses, szinte áttetsző keze az én kezemhez ért, ujjaink összefonódtak, és többet nem akartam elengedni, és akkor, ott, meg akartam állítani az időt.)

Kétszintes társasház, négy lakással, parányi előkerttel. A fenyőmonstrum árgus szemekkel figyelő szomszédja. Szűk, talán csak fél méteres, betonlapokból kirakott, repedezett gyalogösvény vezetett a köpenykékre mázolt, rácsos kerítéstől egészen a lépcsőházig. Mindkét oldalán asszonykéz nyomait viselő díszbokrok, virágok. Habos hortenzia, püspöklila rododendron, Japán gyöngyvessző. És rózsák, rengeteg rózsza. Bokor is, futó is. Szívvörös, rigósárga, porcelánfehér. Minden családnak külön pad, a járda jobb és bal oldalán, kettő-kettő, egymással

szemben. Vékony vascsövek adják a keretet, precízen csavarozott fadeszkák a támlát és ülőhelyet. Télen az alagsori tároló barlangjában pihenhetnek egymásra fordítva. Márciustól a ház férfilakói ünnepelesen kiviszik őket a fényre. A pakolás a hivatalos tavaszköszöntő rituálé. Előkerülnek az ecsetek, festékesdobozok. Évente színcsere. Rétegesen, egymás felett a kisvárosi festékbolt szegényes választéka.

(A fenyő melletti társasház padjairól mindig figyelt valaki. Eleinte zavart is minket, lopva lestünk a hátunk mögé. Megszoktuk a közönséget. Nem tettünk semmi illetlent. A kedves nyugdíjas nénik, urak is lassan elfogadták kettősünket. A kilátás részei lettünk. Kiskosztümös, egyszerű tanítónő. Csinosan még a kertben is. Német eredetiben Goethe és Rilke. Mindig olvasott. A Horthy-tiszt, kifényesített cipőben, egyszerű, mindig tiszta, könyöknél-térdnél már kopott öltönyben, acélkékre borotvált arccal, ezüsttel vert sétabottal. Az örökké kertészkedő, a városba kényszerült paraszttasszony, télen-nyáron muskátlimintás fejkendőben, állandóan gyomlálva, földig hajolva, soha fel nem egyenesedve már. A nyugalmazott portás, barna bakancs, barna nadrág, barna ing, vastag, műanyagkeretes szemüveg, fürkésző figyelem.)

Az utcán alig tűnt fel jármű. Néha egy-egy Csepel-teherautó, több Csepel-bicikli, ritkán Pannónia-robogás, személyautó szinte soha. Akadtak órák, főleg álmos, forró délelőttökön, hogy motorzaj nem zavarta a kertvárosi nyugalmat. Lusta macska nyújtózott a meleg betonon, rövid-nadrágos, tornacipős gyerekek tengőztak

biztonságban. Az augusztusi frissítő szelek kölyöktornádókat kavartak az útszéli porból. A tölcsérek játékosan kergetőztek, majd a szélcsendben lassan elhaltak. Kövér verebek szökdécseltek, talpukat égette a tüzes aszfalt.

(Kármánt hozott, díszkötésben, 1880-as kiadásút, dédanyai örökség. Óvatosan lapozta a megsárgult, zizegős, öreg oldalakat, a kacskaringós iniciálék miniatúra-ként ékesítették a féltve őrzött kincset. Néha beleszippantott az ódon lapokba, ilyenkor enyhén megremegett fitos, kis orrcimpája. Imádta a régi könyvek illatát. Én pedig az övét! Mikor elmerült a sorok fekete hullámaiban, olyankor szinte teljesen kizárta a külvilágot. Én még csak gyönyörködtem benne, csodáltam, ahogy tulipánjai rebegték kedvenc szavait. Egy pillanatra, titokban, mindig beleszagoltam búzaszőke fűrtjeibe. A tavasz illatát éreztem, a kikeleti hóvirágét, a harangozó gyöngyvirágét, ibolyát is, igen, főleg ibolyát, a szívemig hatolt az illata, a boldogság illata, a szerelem illata. Magammal vittem a pillanatot. Ahogy ott ült, ahogy a combjain pihentette a könyvet, ahogy egy örökké rakoncátlan tincset, ami az arcát csiklandozta, és hasztalan próbálta félrefújni, a füle mögé tűrte. Ahogy a vállamra hajtotta a fejét, mikor elálmosodott, mert a lelke eltelt a sok, gyönyörű, ómagyar szócsokorral, érzékeny tündérlelke a forró, önfeledt nyárral, a közös élményeinkkel, a terveinkkel, hogy tizenhat évesen majd összeházasodunk, és három gyerekünk lesz, két fiú, egy lány, hogy együtt öregszünk, egyszerre halunk meg. És én is ezt éreztem, és ezt már szinte el se lehetett viselni, mert ekkora boldog-

ság nem lehet az életben, remegett a szívem.

Ott álltunk egymással szemben, csak az ujjai végét fogtam, belezuhantunk a másik tekintetébe, forgott körülöttünk minden, az utca, a ház, a kert, a madarak, a világ. Szédültünk, elvesztünk, végleg. Nem kellett ott a szavak, a mosoly beszélt helyettünk. Itt volt az idő, ideje az első csóknak. A fogaink összekoccantak, felneveltünk, újrakezdtük, kicsit bénán, gyerekesen, még kapkodva, lenyugodva, megéreztem ajkai ízét, azóta is, édes íz, méz körteíz, percvégtelen, simogattam az arcát, össze-forrtunk. Első csók volt, a tökéletes, az Egy, az utolsó.

– Kapj el, ha tudsz!

És szaladt kacagva, csilingelt a nevetése, nem látott, nem hallott, nem láttunk, nem hallottunk ...

Nem hallottuk a hirtelen, örült sebességgel érkező autót. A csattanást már hallottam, most is hallom, csak azt hallom. Törékeny teste métereket repült, és neki-csapódott a mamutfenyő törzsének. Orrából vörös vérgyöngy folyt gyémántfehér ajkára. Rögtön meghalt. Csak álltam, nem sírtam, a lelkemre gyászlepel hullt, a szívem megfeketedett.)

Jövök minden nap, minden nap itt állok, nem sírok, nem sírtam. A fenyőt nézem, az eget nézem. Követném oda én is, húsz éve követném. Miért nem viszel, Istenem?

*

Radmila Markovic

Életjelek felelet

Magányos, borús őszi éjjelen,
felvillannak bennem az emlékek.
Szobám csendje mellém telepedett,
megsimogatta jéghideg kezem.

Jól láttam ifjú hévvel a testem,
hideg télben a sorsom átölelt,
olyan volt, mint szerelem-hőember,
meleg szeme sugara vezetett.

Hótengerben fürdettük szerelmünk,
fejét kíváncsian felemelte
az álmos, pipiskedő búzaszál,
és visszabújt hópaplana alá.

Szebb volt az a tél minden tavasztól,
hóval borított kabát alatt élt,
forrott a nyári hőség ereje,
űdvvel érik meg télnek gyümölcse.

Hóvirág bólint, tavasznak jele.
Életjellel felelt a szerelem:
Kellett a hó, kellett a napsugár
emlékdús, borús, őszi éjszakán.

Ha

Ha messziről eljönnél,
ha rám mosolyognál,
ha Naptól is szebben ragyognál,
ha megfognád kezem,
ha szemembe néznél,
ha csillagok útján vezetnél,
arcomról könnyeim
le mosnák bánatom.

Pál Emil

Egy törött üveg pohár vallomásai

– Azóta nem sütött fel a nap! – gondolta a törött üveg pohár a poros mokettán, miközben fájdalmasan számolta szétszórt darabjait minden gyertyagyújtáskor.

Hajnalodott. A fák mélyen szívták be az első autók kipufogógázát és görnyedten várták, hogy felkeljen a nap. Fűrge harmatcseppek törték millió darabra a fénycsóvákat, akár Manet impressziójában, ecsetet fogtak, keverték a fényt, törték, hogy minél plasztikusabb legyen a felület és élvezték minden pillanatát, mert mire felszáradtak, elfogyott a reggel pár percnyi varázsa is.

A komód halmozva volt deformált fényképekkel, a mokettáról egyre csak vissza-visszanézett, emlékezve arra, hogy előtte sárgultak el mind a képek arcai.

– Minden viszonzatlan mióta becsapták az ajtót! – fakadt ki magában.

A moketta kéjesen nyújtózott ki, mert megérintette az üveglak törésein átlehelt ficáncoló kis meleg fénycsóva és nagyot sóhajtott a szövéseiben felgyúlt portól. Az összetört pohár hervatagon feküdt, elhagyott múzsaként, kiszolgáltatva az élet kékjét adó életnek, a testetlen valóban, az árulkodó betonfalak 30 ezüstpénze közt, a pofont adó és arcon köpő árnyékok rideg fuvallatában. Ott, ahol csak késő

délután jelenik meg egy-egy naplehelet. Körülötte jegesre fagyott már a királyi mocskok, saját szilánkjai homályát látta benne, mert akkorra a gyertya már füstté égett.

– Vajon újra élni szeretne, ha tudná mi vár rá? Csak lángol és figyel, nesztelenül néz végig minden ajtócsapás okozta pohártörést, amíg vi(g)asz teste ráncai el nem fogynak – gondolta. Hajdan ott érte a még egészében mosolygó darabok alkotta testét a hajnal hullámverése. Kecsesen hajbókolt és gallérját megigazítva húzta fel magára a csillogás csodáját, míg a talpán kisgyerekként játszó fény ezernyi színt varázsolt a szoba többi sarkába.

– Akkor újra láttam őt, szivárványt festett egy halvány fűszál törekeny létére. Gyönyörű volt, millió parányi ezüstkereszt halmozta be kéklő testét a hajnal hús melegében. De nem mertem hozzászólni... – suttopta rekeszesen szilánkjainak.

Aznap ragyogó gyöngykoszorú vetette le pizsamáját a dombok hajlataira. Minden merengően festő harmatcsepp meleg színeket árasztott magából. Csak egy kéklött ki a virradás színeiből, érdeklőzpontját képezve az üveg pohár életének, ahogy az a harmatcsepp szerelmét alkotta kecses idomaival. Csak mosolygott az üveg pohárnak de nem mert beszólni az ablakon, csak lelkének kékjét küldte el egy-egy nap-sugártól, vágyakozva. Várva a pillanatot, amikor megszólal, amikor megosztják egymással hangjuk csengését, amikor hideg levendulacsókot festhet a pohár arcára.

A kialudt gyertya alig füstölgött, már csak pipázó csonkja fújt néhány karikát a tikkadt levegőbe. Az összetört üvegpohár meg csak dermedten lihegett tovább, hajszolt rabként szeretne sírni, elveszetten – de ő üvegből van.

– Nem mertem szólni hozzá pedig rám mosolygott – szívárgott ki egy hang az ónszerű porszemek közül, halkan temetői suttogásként.

– Óvatosan kellett bánnom vele mert így is gyorsan elillan – nyugtatta magát –, s ha nem tudom majd eléggé...?

A kandallóban egy nyers faág kezdett el sírni. Önző volna? Csak mert van kék könnye amit elsírjon?

– Ásító hajnalok sötétjében láttam volna utoljára? Tétovázás közt? Hol könnyeket ontott magából minden kiszáradt fakéreg, szomjazva a kékséget adó fényt?

...hozzá nem kellett fény hogy kék lehessen., idegesítő ez a csend – hallatszott ki a kandallóból.

– De nekem csak egy kékem van! – ordított fel ziláltn.

– A harmatcseppem a halvány fűszálon – suttogta kristályos tekintettel.

– Idegesítő ez a csend, csak azt hallom, ahogy pattog és prüszköl a kandalló. Vágyakozom. Akkor is idegesítő csend volt, sötétség, de fénylő kékjében mégis megszólalt, ami csitít, vigyáz, félt.

Tudod az érzés megmaradt. Az idegesítő csend is. De kéked nélkül elbágyad a lelkem, mint a hamuvá szétomló utolsó sziporkázó parázs – mondta kihűlt ajkait becsukva az összetört üvegpohár és becsukta szemeit.

Egyszerre elfogyott a lihegés, egy félénk fénysugár botladozott be az ablakon és ragyogta be a szobát, akkor a kék harmatcsepp csókolva pergett le a törött üvegpohár testén. Az elmúlás karjainak behódolva hullott alá a padlódeszkák résein. Elfogyva az árulkodó betonfalak 30 ezüstpénze közt, pofont adó és arcon köpő árnyékok rideg fuvallatában. Oda, ahová csak késő délután jut el egy-egy leheletnyi napsugár.

*

Botos Ferenc

VÁRHELY
/Soproni hegység/

Ős sírok halmain
gördülő idő fölé
magasodsz zömök
kilátó: egy rozsdás
csavar néhai derekadból
emlékeztet rád most.
Milyen felséges volt
a „Hét - bükkfától” megtett út
ezüstös kövek, és férfi-óriás
fák között, fekete-sárga
drágakőruhas szalamandra
bújt léptem elől, angyaltorkú
színes tollas énekesek rebbentek
tova: – Legyenek áldottak mindörökké ! –

Szűcs Németh Erzsébet

Neves hölgyek levelei.

MOLNÁR BORBÁLA – ÉDES
GERGELYNEK
1799.

„A verseidre versekkel nem válaszolhatok, mivel arra már nekem sem időm, sem eszem nincs. Hanem szívemből kívánom, hogy amit verseidben írsz a nőtlenségről, annak valóságos édességét is érezd. Én ugyan mégis inkább javasolnám azt, hogy a párosodás által lételedet másokban is szemléltethetné, mivel a nőtlenségből származott gyönyörűség hamar hervad, mint a gyökeretlen plánta, de amelyet egy virtuos házasságból reményelhetnél, az az időnek múlásával még bokrosabban csírázna. Ha egy olyan személynek barátsága édesebbé teszi életünket, akinek jelenlétében ritkán vagy soha sem is gyönyöröködhetünk, mennyivel inkább egy olyan, aki minden szempillantásban úgy osztozik szomorúságunkkal, mint örömünkkel. A házassági életben legszorosabb a barátsági kötél. Már nekem más, mivel engem már az indulatok nem nyughatatlanítanak, különben három gyermekemnek nevelése arra kötelez, hogy ő érettek ebbéli szerencsém feláldozzam. Mégis érzem azt, hogy a mi szívünk olyan társalkodásra teremtetett, melyben az egymást szerető lelkek egyik a másik kebelébe mintegy általömlővék, mindegyik hívén, szeretett társában tulajdon másik magát feltalálja...”

– Molnár Borbála az első olyan költőnőnk, akinek nyomtatásban jelentek

meg magyar nyelven írott versei. 1760. augusztus 25-én született. Apja Molnár István, református kántortanító, majd malmóberlő. Négyen voltak testvérek, két lány és két fiú. Nővére Klára, gyermekágyi lázban halt meg. Borbálát nem járatták szülei iskolába. Apja csak olvasni tanította az igen élénk szellemiségű lányt, nehogy szerelmes levelek írására fecsérelje írástudását. Az 1770-es év szomorúságot hozott a családnak. Meghalt az apa, az özvegy és gyermekei igen nehéz helyzetbe kerültek. Anyja igyekezett Borbálát minél hamarabb férjhez adni, hogy sorsáról gondoskodjon. Az udvarlók közül egy krajnai magyart választott számára, akinek ezernél is több juha volt, s így kíváncsú jövőt festett az anya elé. Borbála kezdettől fogva visszautasította közeledését, egyik pajtásába volt szerelmes. Ájulások, betegségek következtek, majd Borbála végül engedelmeskedett. A vő azonban esküvő után szembe fordult anyósával, boszorkánynak nevezte, és semmilyen tiszteletet nem tanúsított iránta. A végén még Borbála vigasztalta az anyját. Élete igen nehéz volt a durva férfi mellett:

*„Pokol nyílt alattam mennykő felettem
Utált gyilkosomnak hogy rabjává lettem.
Elme nem képzelhet oly szörnyű ínséget
Mint kiben le-nyűgözött szívem akkor égett.”*

Tizennégy évet töltött el ebben a házasságban, miközben három gyermeke született. Gyakran részegeskedő férje nem csak gúnyolta érzékeny lelkű feleségét, de gyakorta meg is verte, ami akkoriban nem számított kivételes esetnek. Molnár Borbála hűtlenkedését is felrója neki, ami az ő

életét még nehezebbé tette. Hogy figyel-mét elterelje megalázó helyzetéről, az apai iratok segítségével megtanult írni, és rögzítette első verseit. Ezzel férje újabb dühét váltotta ki, aki ha írás közben érte az asszonyt, tűzre hányta papírjait. A szegény és a gyermekei iránt érzett aggodalom sokáig visszatartotta a válastól, amit akkoriban engedélyezett II. József. Aztán nagy nehezen rászánta magát, de mire a válási procedura véget ért, a mértéket nem ismerő férj halálra zabálta magát. 1793-ban özvegyült meg Molnár Borbála. A három gyermek neveléséhez az anyagiak szűkösek voltak, rászakadt édesanyjának ápolása, testvéreinek segítése is. Varrással próbálkozott, s gondja-baja mellett ön maga vigasztalására újból verselni kezdett. Folytatta házassága utolsó évében megkezdett verses önéletrajzát, amelyben szépítés nélkül vallott sorsáról. Egyre szélesebb körben vált ismertté, versei sok elismerést szereztek számára.

Korának több ismert írójával, köztük Édes Gergellyel is levelezésben állt. Azt vallotta, hogy a levelezés fél beszélgetés. Azt akarta feltárni mások előtt, hogy a szülők ne kényszerítsék szerelmi ügyekben gyermekeiket, másrészt pedig a fiatalok ne vessék alá magukat indulataiknak, ösztöneiknek.

1795 második felében Vácra költözött az ott letelepült testvéréhez. Innen invitálta erdélyi látogatásra Mikes Anna grófnő Apafára, akit aztán annyira lebilincsel személyisége, hogy visszahívta magához társalkodónőnek. Erdélyben találkozott Kazinczy Ferencsel, aki útirajzában maga is hírt adott róla: „Így ezen általam mindaddig nem ismert földimet (...) meglát-

hatám vala, kit korunk asszonyírói közt mindig megkülönböztetéssel fog említeni literatúránk: ötlet természet, szenvedés és Édes Gergely vezérlései tevék verselővé.”

Megismerkedett a korabeli erdélyi közélet híres költőjével, Újfalvy Krisztinával is, akinek sorsa hasonló volt az övéhez. Műveltsége sokat gazdagodott a Mikes-könyvtár jóvoltából. Egyre nagyobb biztonsággal verselt, és ismeretanyagában a kor átlaga fölé emelkedett.

A grófnő halála után egyik fiához, a hajdúbagosi jegyzőhöz költözött. Ott töltötte élete utolsó évtizedét. Fia házában nem sok feladat jutott neki, így nyugodtan rendezgethette írásait, és rögzíthette gondolatait. Naplóját kívánsága szerint el kellett volna temetni vele, de gyermekei kegyeletből megtartották, ma már azonban nem tudjuk, hol van.

Első költőismerőse, akivel hosszasan levelezett: Édes Gergely volt, aki 1763-ban született. Kétéves volt, amikor édesanyja a hetedik gyermekének világra hozatala közben életét veszítette. Sárospatakon és Debrecenben tanult. Amikor apja halála miatt a tandíjat nem tudta fizetni, rövid időre másolói feladatot vállalt Zemplén vármegyénél. Feltehetően ekkor találkozott Molnár Borbálával. Tanulmányainak befejeztével iskolamesterként, jegyzőként, földmérőként próbált boldogulni, majd református papként állapodott meg, és ötven évig szolgálta az egyébként gyakran váltogatott gyülekezeteit. Személyes találkozásukkor néhány költeményével ajándékozta meg a verselgető varrónőt, aki költői levéllel válaszolt, mely hosszú évekig tartó levelezésük nyitánya lett. Édes Gergely volt az első, aki elismerte Molnár Borbála

tehetségét:

*„Nem hittem volna a mai időben,
Hogy ily ész szoruljon Magyar főkötőben.
Melly nagy ditsősége lehet ez hazának,
Nevét emlegetni Asszony poétáinknak!”*

Nem restellte saját kezűleg lemásolni Borbála verseit, melyeknek nyomdát, mecénás keresett, és talált Kassán. Az összeállítás olyan sikeres lett, hogy egy év múlva Pesten újból kiadták.

Édes Gergely nem csak a versek megjelentetésében játszott szerepet, verstani ismereteit is csiszolta Borbálának. Néhány életrajzírója úgy vélte, a költőnő alighanem gyöngéd érzelmeket is táplált a költőtárs iránt. Ha Édes Gergely nem is őt választotta társának, barátként kitartott mellette, lelkileg segítette, ha Borbála úgy érezte: *„Királykodik a bánat szívemben”*

Édes Gergely életművének jelentős része kéziratban maradt. Fő művének A halhatatlanság múzsája című kéziratosszerű alkotása tekinthető, mellyel a magyar „Isteni comoediát” kívánta megteremteni. Műfordításai közül Anakreón és Horatius verseinek áttünetesei jelentősek. De írt „danákat, iramatokat, keserveket, nyájaskodásokat”, mulattatásra szánt verseket, oktató meséket is. Nem utolsósorban pedig dalokat, melyekről utólag derült ki, hogy nem a nép ajkán születtek, hanem Édes Gergely írta. Nevezetesen az egy magánhangzóra épülő hexameterei, közülük az általunk is jól ismert: „Öt görög öt törököt dögönyöz örökös gyönyörök között.”

Első felesége Szászi Katalin volt, házasságukból hét gyermek született. Felesége halála után még kétszer kötött házasságot. Többször érte szerencsétlenség

élete során: például 1834-ben mindenéből kirabolták, majd elégték ingóságai. Idős napjait Albert fiánál Tiszatarjánban töltötte, 1846-ban megírta saját sírversét, melyből ezek a sorok származnak:

*„Ő Madaron született s Patakon növelé
tudományát,
Melyet közhaszonért gyűjteni holtig akart.
Hivatalában Vallás oltára körül ő
Híven izzadozott ötven évek alatt.”*

1847-ben halt meg. Illyés Gyula 1941-ben így ír róla: „A forrásából akadozva kitörő magyar nyelvnek olyan friss ízeit, tiszta színeit őrzik versei, amelyekért hálások lehetünk.”

*

Németh Erzsébet

Kövek könnye

Kővé dermedni
az utolsó
lehetőség pillanatában
vagy a Kő csöndjévé
mely egyformán nyel
múltat és jelent
emberesélyt istenbüntetést
világvégre száműzött reményt
ki gondol befelé sírni
csak őszvégi s téli napokon
mikor odabent
már nem fér a fájdalom
szakad át a szív
s a világra
köddé olvadt
Kőkönnyek ömlenek

Ötvös László

Isten és barátja

Minden csoda a
hatalmas világon,
ki ezt szemléli
rászáll a nyugalom...

*

Szavaknál nagyobb
ajándék... csoda,
ha embert és fiát
a csend áthatja...

*

A szónál erősebb
az Érintő Erő,
ezzel számolhat a
szolga – istenfélő...
Lehet eszköz a szó,
ha ihlet az Erő!

*

Csiga – csoda,
Csoda – csiga...
Isten adta,
barát látja...

Gondolatok az „Isten és barátja”
című versről

Érinteni erővel annyi, mint arcul ütni,
mint eltaszítani; annyi, mint erős hittel
simogatni valaki arcát; biztatást sugá-
rozva megtámasztani erővel a megtán-
torodót. Ezek fizikai érintések: a negatív
és pozitív érintő erők.

A negatív érintő erő a profántér meg-

nyilatkozása.

Szenttérben a simogatás és a megtá-
masztás által szeretet árad, múlhatat-
lanság árad – nincsen idő csak kegyelmi
állapot. Mindannyian Isten barátai
vagyunk, a „Minden csoda” részesei,
mert Isten nem válogat, csak csendet
sugall: „ha embert és fiát/ a csend áthat-
ja...” Isten áll előttünk, a barátunk áll
előttünk; Ő simogatja meg arcunkat, Ő
támasztja meg ingadozó testünket. Nem
szól, mert „A szónál erősebb/ az Érintő
Erő”, amely transzcendens lényéből
fakad. Csak a költő ihletett erejével
„lehet eszköz a szó,” de ez a megnyi-
latkozás Isten sugallatával válik teljessé.

Ötvös Lászlónál megjelenik az isteni,
és kegyelmi állapotában a játékos cso-
daság is birtokba veszi ihletett világát:
Csiga – csoda,/ Csoda – csiga...

Mitologikus világ: kiadás a mér-
hetetlen felé...

(Az "Isten és barátja" című vers Ötvös
László: *ÉRINTŐ ERŐ* című válogatott
verseket tartalmazó, 2016-ban megjelent
kötetéből való.)

Németh Dextő

*

Kun Tibor

Csönddel válaszol

Elfogynak belőlem
Lassan az utolsó
Verssorok, de az
Égbolt felett még
Most is ragyogok

Nézem a reggel
Százezer arcát
Meghallom
Benne vonatok
Zakatolását

Ablakra tapadnak
Az éjjeli álmok
Többé nem
Láthatok Benned
Délibábot

Ajtóm már
Bezárul lassan
A néma égbolt
Most csöndeddel
Válaszol

Az összes imám

Bennem törik szét
Az üres világ
Benned születik
Újjá az összes
Imám

A tágas kertbe
Üres kézzel

Érkezve megértem
A végére
Szerettünk csak
Bele az életbe
Mindketten

Az ég most
Tört fényével
Rajzolja ránk a
Régi szerelmet
Elhalványul
Tenyeremen a
Barázdált érzet

*

Németh Erzsébet

Létre kulcsolódott érzés

Se idő, se ok, se cél,
se ajánlás, se tilalom,
se áldás, se feloldás
se öröm, se vezeklés - - -
Pilátusi csend.

Keresem a dimenziót,
mely miatt adattál nekem
Sok lehetőség zokog fel
a világ ölében
míg Krisztusodik a hajnal.

Barcs János

Niklai nyár

- Berzsenyire emlékezvén -

Fénynyaláb futkos, bóklász az alkonyat.
Kő-szobrod bronzba kalodázta a Nap.
Vén fák közt ragyogsz, s én itt árnyékokban
levett kalappal tisztelgek hangtalan.

Fáidról virágok hímpora száll.
Kúriád magánya hallgatást szítál.
Kert végén kóbor kutyák foga csattog:
S rájuk mordulok – tőlem mit akartok?!

Kazalnyi gondom őszinte, emberi;
itt járok Niklán, hol egykor Berzsenyi
Csézája kavarta a somogyi port...
S nézem az úton füstöt fúvó zetort.

Koponyámban vacogó gondok gyúlnak.
Roskadt méhesből gerlek menekülnek.
Meglátva engem: elherdált bolondot,
eltűnnek, mint égbe ágyúzott pontok.

Nikla, 2009. július 10.

Elaludtak a csillagok

Kemény világ ez, melyben léteznünk kell!
Bármily faramuci: – engem még érdekel.
Fölsöpörték mezőit a létnek: –
s most megjátsszák, hogy jót tettek.
Szerkesztőségéből kisöpörni őket:
tehetségesek sorsán gazemberkedőket.
Gyász van most hazánkban, elaludtak a
csillagok. Gyászba szökött a haza rég.
S andalog – két szerelmes – ölelkezve.

Sok néni nézi még boldogan... Szederinda
kapaszkodik – a szélbe: Weöres Sándor úrral
beszélve: – sürgőnypóznán két madár
az életéért "kiabál". Most dalolva áll a bál:
Weöres úr, – most merre jár,
kérdézi minden madár.

Feleljen, hogy hol – s merre sír a határ?!
Valaki most a túlsó partról átkiabál.
Sok varjú "dalolja", hogy fémkerítésben
a határ...

Szigethalom, 2017. augusztus 20.

*

Halász Imre

Fehér ruhában

fehér ruhában
fehér ruhában
milyen szabadon milyen tisztán
szeretkezik a körtefa önmagával

semmi szemérem hogy szakad
a menyasszonyruha róla
ezer feszülő kis hasát
büszkén a szememig tolja

szerelem lucskok minden!
halott gyümölcsbabák a földön
egy könnycsepp se! sose érem meg
ez a fa egyszer gyötrődjön.

(1971)

Radnai István

HIVATAL A TELEFON VÉGÉN

Ha nem vagy szegény, nem vagy gazdag, de egy élet munkájával többet szereztél, mint amennyi a krampusz puttyonyában elfér, jól vigyázz magadra!

A puttyonyában van egy telefonszám, amit nem vesznek fel, minden ügyintézőnk foglalt, írjon nekünk, egy kukac, két kukac, száz kukac - haj!

A hétvégi ügyeletes végre felveszi, két választ ad. Az egyik, hogy nem intéz semmit, hívd fel azt a számot, amit egy hete hiába hívsz. Arra kérdésre is szívesen válaszol, mi lesz a könnyen-gyorsan ímél sorsa? Hát 30 nap a válaszadási ha-ha-határidő!

Mivel a fizetésed, a nyugdíjad, a bankkártyád és a lelkibékéd annál a banknál van, félórát káromkods és utána weboldalukon keresztül vastagon megválaszolod a vezérigazgató „tegyünk csodát” kezdetű levelét. Arra kéred - mielőtt őt is az elhunyt édesanyja után küldenéd - tegyen ő csodát. Ha aranyhal volna, akkor holnaptól felvenné az ügyfélszolgálat a telefont, valami hasonló szervezetlen egység, kivételesen, csak ma, csak neked - válaszolna!

De ő nem aranyhal, csak vezérigazgató.

Valamiért a földhivatalhoz kell(ene) fordulnod, hogy a fene egye meg az izgága ügyfelet, kihűl a kávé! Ezért a könyök-védős tudor - géphang formájában - értesít, hogy a saját személyi jogaid védelmében, egyetlen kérdésedre sem

válaszol. Bocsánat, tévedtem, közli, mikor mehetsz oda a borítékkal, amelyet pironkodva átvész. És ha csak a kérelem van benne, színes mellékletek nélkül, a néhai nőnemű felmenőd a törvényben kijelölt meleg éghajlatú a bé alpontban megjelölt helyére küld, természetesen 30 napon belül. Te ennyi-megennyi befizetése mellett nála fellebbezhatsz tizenöt napon belül, aminek nincs halasztó hatálya. Hátha meghalasztja a méreg az ügyfelet...

Ha magadra veszed az El Caminora tartalékolt felszerelésedet és meglátogatod, falon megmarad testvázlatod lenyomata, mert szék sincs elég, hogy azon várakozz! Ugyebár időpontot a saját személyi jogaid védelmében nem kérhetsz! Mire hasoncsúsza elébe járulsz, a felséges padisah elmondja bűbajos hangon, mennyivel jobban jártál volna, ha a szükséges mellékleteket csatolod már első alkalommal. És közli, nem tehet semmit.

A főkapu mellett az ügyfélkapunál próbálkozol. Álmodban leszáll egy angyal és közli, hogy minden ügy elintézhető a kiskapunál - becenév, jelszó, recece, csak az az egyetlen egy ügy, az, az egyetlen törvényben előírt, és előírt formula, amely a válladat és a szívbillentyűidet nyomja.

Az angyal szárnyai cirógnak és a vekker indiántáncot jár. Szédelegve a kávé-ügyintézkést folyamatba tennéd, de a zacskó üres, kifogyott. Felveszed a legvastagabb szemüvedet, hogy a számítógép képernyőjébe életet lehelj.

A billentyűzeten fekszik a hétpecsét

levél a hét vezér aláírásával, naponta kétszeri akasztás terhe mellett az említett hivatalban intézd el az ügyedet!

De előbb az említett csodaváró bankon keresztül utalj át...

Ezen a ponton szakad el a cérna és azt kívánod, bárcsak álmodtad volna az egészset!

Egyébként a szüleid a hibásak, eltépték a mondabéli mozaikot!

*

Papp Ákos

Rejtőzködő óvatlanság

Még egy vízzel telecsordult pohárban is ott rejtőzik az óvatlanság,
a szabadesés lehetősége,
egy magányos út a szakadékban
asztal és föld között.
Egy megfoghatatlan zuhanás
a téridő görbületben
a súlytalan koppanásig.
Hiába a lelassult mozdulatok varázsa,
az utolsó óvó tekintet,
a megmaradás reménye
és a gravitáció feletti hatalomvágy:
mégis összetört szilánkként
vet partra a víz.

Papp Ákos

Lehetne életrevalóbb

Reggeli kávézás közben halt meg, szívroham végzett vele. Mivel kissé figyelmetlen volt, így észre sem vette, hogy nem él, csak evett tovább.

Feleségének sem tűnt fel, ezért megkávéztak és mindenki ment a dolgára. Minden pont olyan volt mint az életben. Dolgozni indult, ahol a főnöke ugyan megjegyezte, hogy karikásak a szemei és fáradtnak látszik, de ott sem tűnt fel senkinek, hogy nem él. Amúgy is, csak egy dolgos, de szürke eminenciásnak tartották, aki soha nem szeret előtérben lenni.

No, de hogy ezt sem veszik észre?

Hát ez nagyon fura, de nem lázadozott ellene. Hazafelé azon töprengett, hogy ez is biztosan az ő hibája. Mindig mondták neki, hogy lehetne életrevalóbb, de ő jobban szeretett visszahúzódni. Lám így jár holtában, aki az életben nem elég leleményes.

Otthon békésen megvacsoráztak, felesége még lefekvés előtt megkérdezte milyen napja volt.

Elgondolkodott és csupán annyit válaszolt, hogy olyan szokásos, úgy érzi meghalni sincs ereje.

Aztán magára húzta a takarót, mert nem volt kedve tovább részletezni a dolgot.

*

Lelkes Miklós

Az erdő csodatáj

Erdő? Csodatáj. Benne annyi minden együtt! Árnyak élnek félelmeinkben, majd nap süt át tölgyes, bükkös sötétben, s békét köt fény, s madárdal, – meseszépen.

Az erdőben olykor kis sárga gomba ugrik eléd, vagy szegődik nyomodba, vagy piros kalapon foltnyáj fehérlík, s levélközökön át elvágysz a kékig.

Az erdő? Oly összetett, mint a lélek. Útjai sokszor láng-felhőkig érnek, máskor rád zuhan fekete varázslat, kőszív-keresztjeként az elmúlásnak.

Az erdő segít: önmagad megértésed, s világod, melyben küzdő messzeségek, s közelharcok (nagy részük láthatatlan, s vér csillog el szépséges alkonyatban).

Nem tudja, de minden erdő merészen különös táj. Feljajdul erős szélben, megvadult vihar ágcsontokat zörget, dönt, pusztít, habár csillagok köszönnek

végül egy tiszta, megnyugodott égen, de hány lélek maradt múltban, egészen, – szomorú ez, s a felismerés eljő: lélek, világ, szépség - kegyetlen erdő.

Dal, úgy szeresd: ha kell, legyél kegyetlen, – kenyér, s kard együtt igaz szeretetben! A Szeretet küzdés is, s tudom, felnő vele egy táj, gyönyörű Csillagerdő,

e szívből s észből összetett varázslat,

mit csak ember teremthet, - önmagának, mit hiába vártak volt Messzeségek,

s zeng piros Dal, piros Vágy, piros Lélek!

(2017)

Nagyvér

Húvösvölgy. Nagyvér. Szeptemberi nyár. Szürke folt felett fényfelhős határ. A kék fogyó, s növekvő. Hallgatag. Erdő keretben ki-kisüt a nap.

Itt volt, egykor, munkásünnepeken együtt dal, nyüzsgés, piros szerelem, szónoklat, álom, elképzelt jövő, játék, s szótenger: bízó, kételkedő.

Az út még ott. Csorbult kövön a tett: lecigányoztak műemlékeket, s rajtuk migránsvért kérnek ostobák, kiket bábként tart felheccelt világ.

A vér? Szép, de egyszerre idegen, ugyanakkor, hogy jól ismert nekem: itt-ott katáng mutatja önmagát, s cickafark bólint, meg szappanvirág.

Tudom, már én is idegen vagyok: valóként illegetett látszatot nem kedvelek. S vakhitet sem, mi átértelmez - érdek szerint - Bibliát,

s a Szeretettől végül mi marad? Csupán csak alamizsnás pillanat, mit kifosztottak kalapjába dob a Kéz, míg fent röhögő tolvajok.

Indián nyár? Hát, arra gondolok:
indiánoknak nem sok jót hozott
Kolumbusz, s később mennyi bú akadt
ott, és ma is vad még a Vad Nyugat,

s mikor célöz szuper coltjaival,
távolí tájon mindjárt ott a baj,
bősz bikaszem mily vörösen forog,
s milyen önteltek az új cowboyok!

Nagyvér. Padok. Időnként emberek
el-elfutnak. A Sors elé? Lehet.
Vagy Sors elől? A mozgás jó. S a cél?
Ki továbbjut, mily csillagot remél?

Egy könyvből kicsit olvasok. Lehet:
egy másik Könyv meg olvas – engemet.
Nemsokára már ki is olvasott...
Mit hagyott hátra még? Egy-két lapot?

Akárhog van: most látszat ez a Vér, –
valóját elfedik hamis mesék.
Jó mese jó, de a rossz mese nem, –

mégis rossz meséké a győzelem.

(2017)

Egy álom sírt...

Egy álom sírt, miközben lassan ment el, –
különös, de az álom is csak ember:
születik, s meghal nehezen vagy könnyen,
vér villanásban, gyöngyként hulló könnyben,
elégő nyárban, őszi hallgatásban,
amikor másutt víg szüreti tánc van,
s meghalhat télen, mikor hópihéken
kis vaksi fény kél, s alszik ki a szélben,
vagy tavaszban, ha csöpp szíromszív lángja

ellobban, s úgy fáj a táj hallgatása!

Ember? Nem egy táj, hanem tájak együtt, –
de azt a Tájat hiába keressük?
Hangulat felkel, járkal test s a lélek,
s egymással tájak gyermekként beszélnek,
de később sírnak a felnőtt világban,
ha még élnek, mert minden tájban vágy van,
s nem teljesül, test romlik, nyűg lesz lélek,
s álarc alatt sírnak a nevetések,
volt percek miatt olykor sírnak órák,
napok, hetek, majd évek, – a valóság
sok mindent elvisz, s amit hoz helyette
már könnycseppes, – vagy válik
könnycseppesre.

Egy-egy vers is táj, álombéli ember, –
de volt olyan Vers, hogy nem sírva ment el?
Igazi vers-táj mindig sejti sorsát:
az Embertelen nagy, felejtő ország.
Felejtő világ felett felejtő ég
könnycsepp bolygóin elcsillag a Szépség.

Az igazság az, hogy végül sír minden,
ami szívben, vagy szívből kint rekedten.
Egy álom sírt, – talán mivel megértett
a Közelben is más táj Messzeséget?

Egy álom sírt. Hitem: elment, már nincsen, –
de egy könnycseppet itt hagyott, szívemben.

(2017)

*

Szilágyi Erzsébet

A Stradivári hegedű

(avagy egy évszázad tanúja)

Jani bácsi furamód apai és anyai ágon is rokonunk volt. Közelebbi ismeretségbe mégis csak akkor kerültünk, amikor nyugdíjasként egyre gyakrabban látogatott el hozzánk. Fergeteges humorával és lebilincselő anekdotaival hamar belopta magát a gyerekek szívébe. Sokszor egész délutánokat töltött nálunk. Ha édesanyám épp nem ért rá vele „politizálgatni”, vagy nem volt otthon gyerek, akit elkaphatott volna egy sakkpartira, húzott egy széket az ebédlőasztalhoz, és elővett egy nagy-méretű füzetet, amibe kalligrafikus betűkkel, sorkihagyás nélkül írogatott. Állítólag valami mezőgazdasági szakcikken dolgozott, amit azonnal abbahagyott, mihelyt bátyám vagy én felállítottuk a sakktáblát.

Többször is említette – sajátos humorával – hogy ő még az előző századból maradt itt, amin jókat nevettünk, pedig igazat mondott.

Az I. világháborúba önkéntesként vonult be, bár még tizennyolc éves sem volt. „Harci tevékenysége” nem tartott sokáig, mert Isonzónál olasz fogságba esett. Erről az időszokról úgy mesélt, mint valami álomnyaralásról. A fogolytábor valahol Dél-Itáliában volt, közel a tengerhez. Az olaszok jól bántak velük, jó ellátást kaptak, még a tábort is elhagyhatták, csak azt ígértették meg velük becsületszóra (!), hogy nem szöknek meg. Nos, Jani „bácsi” egy táborelhagyás alkalmával beszerzett egy állítólag igazi Stradivari-hegedűt. Ezután, minden hajnalban kiment a tengerpartra, hogy

hegedűjátékával köszöntse a felkelő napot.

A békekötés után értékes szerzeményét is sikertült hazamenteni. Egy napot sem mulasztott el, hogy kézbe ne vegye, örömét is, bánatát is az esti hegedűszóval adta hírül a világnak.

Az első sakkórak egyikén vettem csak észre, hogy a bal kezének középső ujjja félig hiányzik. A csonka kéz látványa annyira ijesztő volt, hogy nem tudtam levenni róla a szemem.

– Így tetszett születni? – kérdeztem elképedve.

– Nem. Lelőttem – válaszolta. Ezen elnevettem magam, pedig újfent igazat mondott.

A Horthy-korszakban uradalmi intéző volt Füzesgyarmaton. A helyi „elit” gyakran járt vadászni. Bár nem volt kezdő, egy alkalommal olyan szerencsétlenül sült el a puskája, hogy átlőtte a középső ujját. Vérző kezét látva, az első gondolat, ami átsuhant az agyán, az volt, hogy vége a hegedülésnek. Később erőt vett magán, és újratanulta az összes darabot, amit ismert, eggyel kevesebb ujjal, azokat játszotta vagy csak improvizálgatott.

A II. világháborúba már behívóval ment. Feleséget, három szép kisgyereket hagyott itthon. Don-kanyart meg az orosz hadifogságot – csodával határos módon – egy karcolás nélkül úszta meg.

Az igazi kín itthon várta. Legidősebb gyereke, a kis Marika már nem élt. A saját utcájukban gázolta halálra egy autó, amikor át akart szaladni a szemközti házban lévő játékbolthoz.

A csontra sóványodott, háborús

borzalmakat átélt férfi már sírni sem tudott. Ahogy kicsit feltáplálták, előke-
reste a hegedűt, és órákon át hangzott a
jajszó.

Lassan a hegedű maradt az egyetlen
társa. Vele sírta el fájdalmát, amikor jóval
fiatalabb felesége elhagyta, vagy amikor
Jankó fia – második házasságában is
boldogtalanul – öngyilkos lett, sőt talán
akkor is, amikor legkisebb gyereke, Julika,
orvos férjével és már három gyerekkel
Líbiába utazott, bizonytalan időre, a jobb
megélhetés reményében.

Ahogy mi is kamaszodtunk, ki-ki a
saját útját járta, Jani bácsi is ritkította a
látogatásait, majd egyszer csak nem jött
többé. Eltelt majd' húsz év, amikor a
bátyám, hirtelen támadt ötlettől vezérelve,
befordult a Kinizsi utcai körfolyosós ház
kapuján, hogy megnézzé, él-e még a
keresztapja. A kis egyszobás lakás ajtaján
ott volt a névtábla. Szíve még erősebben
kezdett kalimpálni. A csöngetésre csosz-
gás és kulcszörgés után kinyílt az ajtó, s
Jani bácsi úgy fogadta, mintha tegnap vál-
tak volna el.

– Hát téged meg mi szél fútt erre? –
kérdezte, majd visszaült a fotelébe és
tovább kevergette az otthagyt teáját.
Nem szólt, nem kérdezett semmit. Ekkor
bátyám elkezdett mesélni, hogy melyi-
künkkel mi van, ki hol tanult tovább,
eldicsekedett, hogy megnősült és már van
két gyereke is.

Jani bácsi csak bólogatott, és üveges
szemekkel nézett a semmibe. Laci utoljára
tartogatta a rosszhírt, hogy anyu és apu is
meghaltak, de az öreg erre is csak közöm-
bösen bólogatott.

– És hegedülni tetszik-e még? – tette fel

Laci az adukérdést, hátha ezzel még ki
tudja rángatni az apátiájából.

És valóban egy pillanatra felcsillant a
szeme, de a választ alig tudta kimondani:

– Nem..., eladtam a Stradivarit... egy
hegedűművésznek... azzal, hogy egy
hónapban egyszer elhozza..., hogy
játsszak rajta egy kicsit. Azóta se láttam.
Muszáj volt, már nem volt itt semmi, amit
pénzzé tehettem volna. Annus néninek is
fizetnem kell valamit. Itt lakik a folyosón,
mos rám, bevásárol, néha ételt is hoz át.

A rendszerváltás után néhány évvel
Julika és családja végleg hazaköltöztek.
Jani bácsi akkor már közel járt a századik
évéhez. Nem ismerte meg a saját lányát, de
betessékelte. És az „idegen” előtt fordult a
kocka. Beszélni kezdett, hosszan, de gon-
dolatai összefüggéstelenül ugráltak. Emlí-
tett valami kockacukrot, ami megmentette
az életét az orosz hadifogságban, mesélt
egy Marika nevű kislányról, aki minden
nap meglátogatja, és hívja, hogy menjen
vele játszani, sőt egy gyönyörű asszonyról
is, aki hegedűvé változott...

Halála után megtalálták a kézzel írt,
dátumozatlan végrendeletét. Mindössze
ennyi állt a papíron az ő kalligrafikus
betűivel:

Utolsó kívánságom, hogy a hegedűmet
temessék mellém. F. János

*

Vasi Ferenc Zoltán

HITTEL-HITETLENÜL

Ítéld meg magad –
bűnös vagy, vagy áldozat?
46 évemben hány év öntudat,
hány tevékenység s renyheség?
S mert gyónni nem akarsz –
Isten népét teszed meg
állásfoglalásnak ítélőbírádul –!
Egyediséged egyéniség-e,
hogy magad példaként felmutasd?
A mindenhatóság utadat
nem teszi kiegyenesítetté,
álhitekbe kapaszkodtál
s ez maradt rád: a fölöslegesség!
Isten éli istenségét,
a pártütés feje a néptömegbe múl',
árnyékból fénylénnyed. Hogy előállj
vele, hát, szóval: ez a hétcsuda!
Nem követendő, de lekövethető ---
nem múlhatatlan, de rombolékony ---!
Amikor dívik az össznemzeti gyónás,
szekta helyett egy verssel magam is
azt vívom, az elragadtatás helyett
a kemény lelki tusát,
a dinasztikus és generatív elrendelés
neuraszténiás önérzet-sokkját.
Hamis remény a gyógyulás,
inkább szintfelmérés, valamelyes tartás.
Minimum-befektetés az álom,
annak kibontása: a tudhatás próbaköve
--- gurul, gördül, megáll,
papírlapra fonetikus látás –
formává ki kerekíti?

Befeketít. Kifehérít.
- Jézus, Szent Mária!
Félbehagyom a verset,
szél emelje a Nap felé -
s záporozzék fénybot-ütlege:
Rám --- sirám!

FOGANTATÁS

A tengerből kipárlod az álmat,
beléizesül csontodba a Nap,
romlott városokra szabadítja
vérebeit az ajzó pitymallat, -
s a titok fényre fakad.
Vakít a csöndben a kard,
dülöngél egy koldus feléje,
felhő-tépett rongyaira
csatorna-lé szakadt az éjjel, -
ha búzakalásztól hőköl a penge.
Virág-hatalmát félti szerelmed,
tízmillió fa méh-forradalma -
ágaskodik a lángért két gyermek:
Vadócalkony - és Törpehajnal.
Köszörüli a sziklát
tömeges örömkialtás
és belesóhajt az erek hálójába
a szűnyogos mocsár.
Elönti a melled verejtékem -
tejtől illatozz;
ahogy leöblítik a sírást
teleholdunk szemhéjáról
az alvó-Isten vízhabok...

*

Németh Erzsébet

MÁR ...

Külön bolygón külön csillagok.
Vad fényük egymásra átragyog.
Lelkük kapuja nyitva - tárva:
mégis mindegyik milyen árva.

A **Kis Lant** Irodalmi Folyóirat
megrendelhető a szerkesztőség címén*
vagy a lant@kislant.hu e-mail címen.

A lap évente hat alkalommal
jelenik meg.

Kis LANT
IRODALMI FOLYÓIRAT

Főszerkesztő: Németh Dezső
Irodalmi szerkesztő: Németh Erzsébet

Szerkesztőség címe:
***Németh Dezső**
1211 Budapest
Ady Endre út 5. 3/10.

Telefon: 277 7196
Mobil: 06 30 431 7837

Kiadja a Lant Irodalmi Klub

Magánkiadás

www.kislant.hu

ISSN 1788-7542 (Nyomtatott)
ISSN 1788-7631 (Online)

Radnai István

BONCTANONCOK BIBLIÁJA

mítoszokban hátba döftek
amit elvesz a természet
lapockám pajzsa körül
védtelen szív s agyam héja
vesztemnek féreg örül
földsavaknak csak kemény a
zsírvelőt rejtő kobakom

betonhoz adj folyton vizet
s az ész e hiú kelvirág
a felhőgaluskák felett
didergő léha holdvilág
fényénél teleírja
bánattal költött örömmel
fogyhat erdők papírja
kerengő vízben áttelel

mi adja vajon a tüzet
melyben égföldi üzenet
metaforában lapul
takarja sugárzó homály
vett az élet alapul
a szellem síkján a kovász
kovácsolj akár kardot
nem árt damaszkuszi penge
valója mítoszt alkot
jákoblétrán égbe lengve

Műkedvelő írók, költők jelentkezését is várjuk! Az elfogadott írásokat közöljük!

Ára: 250,- Ft.